

**Agencija za komunikacijska omrežja
in storitve RS
Stegne 7**

1000 Ljubljana

info.box@akos-rs.si

Dopis:34/2017MD

Datum: 8.6.2017

Zadeva: Pripombe na analizo upoštevnega trga 3a »Veleprodajni lokalni dostop na fiksni lokaciji« in upoštevnega trga 3b »Veleprodajni osrednji dostop na fiksni lokaciji za izdelke za množični trg« s predlaganimi obveznostmi

Zveza: Sklicna številka: 38241-2/2017/7 in 38241-3/2017/7

Spoštovani,

Skladno s pozivom objavljenim na vaši spletni strani dne 9.5.2017¹ družba Telemach d.o.o. (v nadaljevanju: Telemach) pošilja pripombe in predloge na analizo upoštevnega trga 3a »Veleprodajni lokalni dostop na fiksni lokaciji« (v nadaljevanju: Analiza 3a) in upoštevnega trga 3b »Veleprodajni osrednji dostop na fiksni lokaciji za izdelke za množični trg« s predlaganimi obveznostmi (v nadaljevanju: Analiza 3b).

I. UVOD

Uvodoma želi družba Telemach poudariti, da je bil postavljen 30 dnevni rok za posredovanje pripomb na tako obsežno in pomembno Analizo trga 3a in 3b občutno prekratek. Agencija za komunikacijska omrežja in storitve RS (v nadaljevanju: Agencija) se je za predmetni analizi pripravljala več kot 2 leti, s pomočjo zunanjih svetovalcev, študij in delno ob pomoči slovenskih operaterjev. Zainteresirani javnosti pa je Agencija postavila 30. dnevni rok, ki ga kljub prošnji družbe Telemach za podaljšanje roka za le 15 dni (skupaj 45 dni) zavrnila z obrazložitvijo, da bi pomenilo podaljšanje roka v obdobje, ko so zaposleni zaradi izrabe letnega dopusta običajno odsotni in zato podaljšanje roka s tega vidika ne bi bistveno pripomoglo h kakovostnejši pripravi pripomb, ter, da je čas za posredovanje pripomb primeren, saj je bila družba

¹ <http://www.akos-rs.si/analizi-upostevnih-trgov-3a-veleprodajni-lokalni-dostop-na-fiksni-lokaciji-in-3b-veleprodajni-osrednji-dostop-na-fiksni-lokaciji-za-izdelke-za-mnozicni-trg->

Telemach, kot tudi drugi operaterji, ves čas priprave analiz vključena v sam proces preko delavnic, ki jih je organizirala Agencija tudi z zunanjimi strokovnjaki, tako se je lahko na javno posvetovanje že ustrezno predhodno pripravila. Kot razlog zavrnitve podaljšanje roka je Agencija navedla tudi, da bi podaljšanje pomenilo istočasno podaljševanje obdobja, ko dostop do omrežja Telekoma Slovenije, zaradi uvajanja novih topologij gradnje na določenih upoštevnih trgih na podlagi trenutno veljavnih regulatornih odločb, ni reguliran, kar pa je z vidika trga škodljivo, tako da bi morala biti čim hitrejša ureditev slednjega tudi v interesu Telemacha.

Zaradi prekratkega roka za posredovanje pripomb in predlogov, v nadaljevanju podajamo samo tiste, ki so najbolj pereče.

II. PRIPOMBE IN PREDLOGI

V nadaljevanju pošiljamo pripombe, kot sledi:

Točka »8.1. Obveznost dopustitve operaterskega dostopa do določenih omrežnih zmogljivosti in njihove uporabe«

- VULA dostop (Analiza 3a):

Agencija je v točki 8.1. družbi Telekom Slovenije (v nadaljevanju: Telekom Slovenije) med drugimi obveznosti naložila obveznost dostopa do virtualne razvezave lokalnega dostopa (VULA) do skrajšane bakrene zanke, do bakrenega omrežja nadgrajenega z vectoring tehnologijo in do pasivnega optičnega omrežja. **Družba Telemach od dostopa preko VULA pričakuje transparentno storitev od funkcijske lokacije (FL) do stranke, se pravi VLAN tagiranja (Q in Q). Poleg tega pri dostopu preko VULAE pričakujemo neomejeno kapaciteto, brez faktorja sočasnosti in kakršnihkoli dodatnih stroškov in obveznih pogojev najema kolokacijskega prostora.**

- funkcionalnost FTTH vlakna (Analiza 3a in 3b):

Družba Telemach ima velike težave s kakovostjo FTTH vlakna pri vklopih uporabnikov. Preko zakupljenega vlakna uporabnikom zagotavljamo svoje storitve (kabelsko TV) in zato potrebujemo polno delujočo vlakno, brez motenj. Telekom Slovenije vlakno priključi in preda operaterju brez meritve (OTDR) in preizkusa ali je vlakno sploh funkcionalno uporabno. Pri več kot polovici primerov vklopa strank preko FTTH vlakna, smo zaradi slabe kvalitete vlakna in slabljenja na valovni dolžini 1550 nm, imeli težavo, saj stranki ni delovala storitev kabelske televizije. Napako, zaradi nedelovanja, smo takoj prijavili preko spletnega portala Telekoma Slovenije, kjer se dobi datum za odpravo napake čez 3 dni. Torej je naša stranka 3 dni po vklopu storitve (ali prehodu k nam) brez kabelske televizije (TV storitev). Stranke so seveda upravičeno jezne in se pritožujejo nad naše storitve. Več primerov smo imeli tudi, ko nam je Telekom Slovenije na 3 dan odprave napake preko spletnega vmesnika odgovoril, da ne zazna napake. Po ponovnem urgiranju, prijavi napake in prošnji, da se na vlaknu naredi meritev, ter ponovnem čakanju 3 dni (stranka je bila že 6 dni brez kabelske televizije!) je Telekom Slovenije končno odpravil napako. V nobenem primeru se ne bi smelo zgoditi, da mora operater že ob prvem priklopu prijaviti napako zaradi nedelovanja. Tudi iz stroškovnega vidika je zadevni primer neugoden in celo sporen, saj smo stroškovno obremenjeni na dveh straneh: pri plačilu naših zunanjih izvajalcev, katere moramo večkrat pošiljati k stranki za priklop, ter s strani Telekoma Slovenije, ki nam konec meseca zaračuna prijavo napak in intervencije zaradi odprave napake pri stranki, kljub temu da napaka ni na naši strani.

Družba Telemach predlaga, da Agencija Telekomu Slovenije ob primopredaji oz. vklopu FTTH vlakna naloži obveznost meritve vlakna (OTDR) na valovnih dolžinah 1310 in 1550 nm in fizičnega preizkusa delovanja vlakna. V kolikor se zgodi, da storitve kljub temu ne bi delovale se naj vzpostavi direktna prijava napake preko telefona ali elektronske pošte, ter določi obveznost, da se

napaka s strani Telekoma Slovenije odpravi v največ 24ih urah.**- Izgradnja GPON omrežja (Analiza 3a)**

Telekom Slovenije zaradi cenejše izgradnje omrežja pospešeno gradi GPON. Za družbo Telemach to predstavlja velik problem na področjih, kjer imamo kolokacijo, saj nam je s tem onemogočena direktna povezava s stranko (point to point). Posledično stranki ne moremo več ponujati lastnih storitev (kabelska TV) preko valovne dolžine 1550nm, kot smo to lahko naredili pri point-to-point RUO razvezavi vlakna.

Družba Telemach predlaga, da Agencija Telekomu Slovenije naloži obveznost prepovedi gradnje GPON omrežja na območju, kjer ima operater kolokacijo.

Točka »8.2. Obveznost zagotavljanja enakega obravnavanja«**- informacija o sinhronizacijski hitrosti na DSLAMu za vsakega uporabnika (4. člen TSM Uredbe) (Analiza 3a in 3b)**

Agencija se v Analizah nikjer ni dotaknila sprejema TSM Uredbe (4. člen), ki se neposredno odražajo pri veleprodajnih pogojih, kar je zelo nenavadno glede na vsa prizadevanja Agencije za ureditve transparentnega dostopa do odprtega interneta. Skladno z Uredbo (EU) 2015/2120 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2015 o določitvi ukrepov v zvezi z dostopom do odprtega interneta in spremembi Direktive 2002/22/ES o univerzalni storitvi in pravicah uporabnikov v zvezi z elektronskimi komunikacijskimi omrežji in storitvami ter Uredbe (EU) št. 531/2012 o gostovanju v javnih mobilnih komunikacijskih omrežjih v Uniji morajo operaterji, ki zagotavljajo širokopasovni dostop do interneta, svojim uporabnikom transparentno prikazati in objaviti informacije o dostopu do odprtega interneta, med katere spadajo tudi maksimalna, običajno razpoložljiva in minimalna hitrost. Navedene podatke o dostopu do interneta Telekom Slovenije že zagotavlja svojim uporabnikom na maloprodajnem trgu. Glede na to, da družba Telemach na področjih, kjer nima lastnega kabelskega omrežja, na veleprodajnem trgu, preko RUO dostopa za svoje uporabnike zagotavlja dostop do interneta, bi moral Telekom Slovenije obvezne informacije o hitrosti, ki jih predpisuje Uredba, sporočati oz. zagotavljati tudi operaterju na veleprodajnem dostopu.

Družba Telemach predlaga, da Agencija Telekomu Slovenije naloži obveznost mesečnega zagotavljanja informacije o sinhronizacijski hitrosti na DSLAMu za vsakega zakupljenega uporabnika, ter v primeru poslabšanja hitrosti zakupljenega paketa omogočiti brezplačen prehod na nižji paket.

- Faze zgrajenosti FTTH priključka/status doze (Analiza 3a in 3b)

Opozorili bi na težavo FTTH doz, saj so le te slabo popisane in zavedene v informacijskem sistemu. Težavne so predvsem doze s statusom nad 9, kjer nimamo informacij kako dolgo bo trajal proces izgradnje priključka. Zaradi manjkajočih informacij ne moremo obvestiti stranke o vklopu, niti načrtovati kdaj ga lahko izvedemo. Imeli smo primer, kjer je stranka čakala na prikllop (doza 12) več kot 2 leti.

Družba Telemach predlaga, da Agencija Telekomu Slovenije naloži obveznost natančnega popisa stanja vseh FTTH doz in podajanje jasnih, točnih in realnih informacij glede priklopa stranke, kjer je doza s statusom 9 ali več oz. po novem v fazi priključka 3.

- Uporaba informacijskega sistema (Analiza 3a in 3b)

Agencija je v okviru Analize Telekomu Slovenije naložila obveznost zagotovitve uporabe istega informacijskega sistema in enakovrednih procesov in dostopov za pregledovanje, naročanje in upravljanje storitev, kot ga uporablja njegova lastna maloprodajna enota oziroma hčerinska ali partnerska podjetja. Trenutni informacijski sistem ne ustreza zgoraj navedenim zahtevam. Kot primer, bi opozorili na problematiko obveščanja o predvidenih izgradnjah omrežja preko informacijskega sistema. Trenutno je obveščanje urejeno tako, da se excel datoteke o izgradnjah omrežja nalagajo na informacijski sistem pod zavihek Topologija omrežja. Imeli smo primere, kjer smo na območju novih izgradenj omrežja od prebivalcev dobili informacije, da so pogodbo že podpisali s Telekomom Slovenije. Torej je Telekom Slovenije izkoristil prednost hitrejše pridobitve informacije, ter na območje izgradnje novega omrežja poslal svojo maloprodajno enoto, ki je s (pred) pogodbami zavezala prebivalce na svoje storitve.

Zaradi spodbujanja učinkovitost predlagamo, da AKOS v odločbi OPTM naloži, da mora OPTM operaterjem zagotoviti tudi podatke o zgrajenih a nepriključenih OPT (home passed). Glede na slabo izkoriščenost fiksnega omrežja OPTM, predvidevamo, da je takšnih priključkov ogromno. V tem primeru je treba OPTMju naložiti tudi, da je dolžan izvesti izgradnjo do končnega uporabnika, če operater poda takšno zahtevo.

Družba Telemach predlaga, da Agencija po vzoru centralne baze prenosljivosti številčk (NP) naroči izdelavo neodvisnega informacijskega sistema, ki bo zagotavljal takšno stopnja anonimnosti, ki bo pri aktivnostih (poizvedbah, vklopi, prehodi, izklopi, itd.) onemogočala preverbo za katerega operaterja se posamični procesi izvajajo. Prav tako predlagamo, da zaradi spodbujanja učinkovitosti, Agencija Telekomu Slovenije naloži obveznost, da operaterjem zagotovi podatke o zgrajenih a nepriključenih OPTjih, ter dolžnost izgradnje povezave do končnega uporabnika, če operater poda takšno zahtevo.

- Pogodbene kazni (Analiza 3a in 3b)

Pogodbene kazni so preohlapne in jih je potrebno poostriti, ter razširiti na tiste, pri katerih gre za kršitve, ki jih neposredno utrpijo končni uporabniki in za katere mora operater uporabniku plačati pogodbene kazni (pogodbene kazni za napačne ali nejasne odgovore, napačne označbe doz, itd.).

- Enakovrednost vložkov – Eol (Analiza 3a in 3b)

Agencija v okviru Analiz razlaga, da je enakovrednost vložkov (Eol) učinkovit ukrep v okviru obveznosti zagotavljanja enakega obravnavanja med operaterji, ter pomeni opravljanje storitev in zagotavljanja informacij svojim hčerinskih oz. partnerskim podjetjih in operaterjem, ki želijo imeti dostop pod enakimi pogoji. Družba Telemach v Analizah ne razbere katere obveznosti Agencija v okviru Eol nalaga Telekomu Slovenije. Razen splošnih definicij in obrazložitve ni jasno katere Eol obveznosti Agencija nalaga, da bi se štelo, da je Eol vzpostavljen. Operaterji smo Agencijo večkrat opozarjali, da Telekom Slovenije, za lastno maloprodajno enoto, ne uporablja istega informacijskega sistema kot ga uporabljamo operaterji na veleprodajnem dostopu. Torej iz tega sledi, da Eol sploh ni vzpostavljen in posledično niso izpolnjeni pogoji za ERT model, ki ga Agencija uporablja pri obveznosti cenovnega nadzora in stroškovnega računovodstva.

Točka »8.4. Obveznost cenovnega nadzora in stroškovnega računovodstva«

- Gospodarska ponovljivost (ERT – Economical replicable test) (Analiza 3a in 3b)

Agencija namerava v okviru obveznosti cenovnega nadzora in stroškovnega računovodstva Telekomu Slovenije naložiti, da bo moral uveljaviti cene ob upoštevanju gospodarske ponovljivosti (ERT), pri čemer

se ERT nanaša na vodilne maloprodajne proizvode Telekoma Slovenije. Družba Telemach ne razume zakaj se je Agencija odmaknila iz izhodišč iz maja 2016, ko je v javni posvet dala metodologijo za ERT model, ki je izhajal iz predpostavke, da mora ERT temeljiti na stroških hipotetičnega operaterja? Problematično je tudi, da v Analizah predlagan ERT ne velja za vse vodilne produkte.

Družba Telemach predlaga, da naj ERT model temelji na stroških hipotetičnega operaterja z upoštevanjem 15% tržnega deleža, upoštevanje TV stroškov v celoti in vseh vodilnih produktov, ki temeljijo na VDSL ali NGN vložkih.

- Geografska segmentacija (Analiza 3b)

Agencija je na podlagi geografske analize stanja na trgu v okviru Analize 3b ugotovila, da obstajajo naselja kjer bi bilo zaradi drugačnih razmer na trgu potrebno prilagoditi regulatorne ukrepe za Telekom Slovenije, saj bi lahko naložitev enakih obveznosti pomenila nesorazmernost le teh. Agencija je zato definirala geografska območja oz. naselja v katerih ne predvideva naložitve obveznosti cenovnega nadzora in stroškovnega računovodstva. Zanima nas kako si Agencija predstavlja cenovno deregulacijo na teh geografskih območjih? Operaterji imamo na območjih, kjer je predvidena cenovna deregulacija že vključene stranke z določenim maloprodajnim paketom. Po uveljavitvi cenovne deregulacije bo lahko Telekom Slovenije poljubno spremenil in verjetno dvignil ceno najema parice oz. vlakna. V kolikor bo razlika v ceni visoka bomo morali ta strošek prevaliti na končnega uporabnika, ki bo po ZEKomu imel pravico odstopnega opravičenja. Prav tako ni jasno ali bo Telekom Slovenije na geografskih območjih cenovne deregulacije različno oblikoval cene, kakšna bo veleprodajna cenovna politika, itd? Vse to vpliva na oblikovanje naše maloprodajne ponudbe, ki velja, razen redkih izjem (dostop preko OŠO omrežij), za celotno ozemlje Republike Slovenije.

Družba Telemach poziva Agencijo, da za geografsko cenovno deregulacijo določi jasna navodila ali vsaj določene varnostne mehanizme pri oblikovanju veleprodajnih cen.

- Faktor sočasnosti in povezani stroški (Analiza 3b)

Potrebno je ustrezno spremeniti faktor sočasnosti in ga prilagoditi trendu prenosa podatkovnega prometa. Družba Telekom Slovenije ima v Vzorčni ponudbi določene razrede paketov za katere plačujemo določeno veleprodajno ceno. Poleg tega je Telekom Slovenije pri paketih določil pogoj faktorja sočasnosti 1:20. Za trenutni in prihodnji podatkovni promet je to razmerje povsem neustrezno, saj trend podatkovnega prometa strmo narašča. Zaradi tako visoko postavljenega faktorja sočasnosti smo primorani pri Telekomu Slovenije zakupiti dodatne kapacitete. Strošek, ki ga plačujemo Telekomu Slovenije je tako sestavljen iz cene zakupljenega paketa + stroška najema dodatne kapacitete za prenos podatkov, na katerega pa nimamo vpliva, saj nimamo informacije koliko podatkov uporablja ali bo uporabljal posamezni naročnik. Posledično tudi težje oblikujemo maloprodajno ponudbo, saj ne vemo kolikšen delež dodatnih stroškov bo pri posameznem paketu namenjen stroškom najema dodatne kapacitete.

Družba Telemach predlaga, da Agencija Telekomu Slovenije naloži znižanje faktorja sočasnosti na vsaj 1:4 in oblikovanje enotne (flat) cene za zakup določenega paketa.

III. ZAKLJUČEK

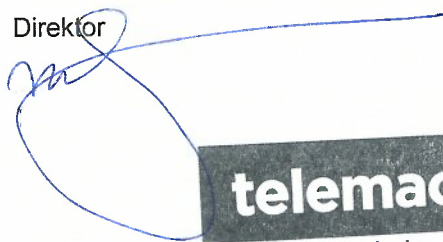
Družba Telemach poziva Agencijo, da se do zgoraj navedenih pripomb in predlogov, ki smo jih skušali kljub temu kratkemu roku, kar najbolje utemeljiti, jasno opredeli. Zaskrbljeni smo nad ugotovitvijo Agencije glede stanja konkurenčnosti na trgu širokopasovnega dostopa, saj iz Analiz izhaja, da

na trgu ni večjih težav in da je vzpostavljena zdrava konkurenca. Odsotnost regulacije na trgu v zadnjih letih je povzročila nepopravljivo škodo za alternativne operaterje, OPTMju pa dala odlične pogoje, da še dodatno utrdi svoj prevladujoč položaj.

S spoštovanjem,

Marko Šter

Direktor

**telemach**

Telemach d.o.o. 1